

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Bevarandeplan EKEBY-ÅNGE

1(6)

2017-03-31

Dnr: 511-7967-16

Natura 2000-områdets namn och områdeskod Ekeby-Ånge, SE0210262

Områdestyp och skyddsstatus

SAC (Särskilt bevarandeområde enligt EU:s art- och habitatdirektiv)

Regeringen godkände utpekande av området i juli 2000.
Tidigare bevarandeplan fastställdes av Länsstyrelsen i mars 2009.
Denna bevarandeplan fastställdes av Länsstyrelsen den 31 mars 2017.

Områdets storlek

21,1 ha

Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

<u>Kod</u>	<u>Namn</u>	<u>Areal</u>
6210	Kalkgräsmarker	6,70 ha
6410	Fuktängar	7,80 ha
9070	Trädklädd betesmark	4,50 ha

Naturtypernas utbredning visas på karta, bilaga 1.

Ägarförhållanden

Två privata markägare.

Kommun

Uppsala.

Översiktlig beskrivning av området

Ekeby-Ånge Natura 2000-område är ett varierande beteslandskap på och utmed Vattholmaåsen längs Fyrisåns västra strand. Området har betats sedan vikingatiden och har en artrik flora med många växter som är beroende av betande djur.

Ett stort gravfält med över 200 gravhögar och stensättningar från yngre järnåldern finns på åsens norra del. Området ingår i vattenskyddsområdet Uppsala- och Vattholmaåsarna.

Bevarandesyfte

Bevarandesyftet med Natura 2000-området Ekeby-Ånge är att bevara eller återställa gynnsamt tillstånd för de prioriterade bevarandevärden som anges nedan. Även prioriterade bevarandeåtgärder anges nedan.

2017-03-31

Dnr: 511-7967-16

Länsstyrelserna ska enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ta fram bevarandesyften för alla Natura 2000-områden. Bevarandesyftet används tillsammans med beskrivningarna av områdets livsmiljöer och arter vid tillståndsprovningar som rör området, enligt 7 kap 28a – 29§§ miljöbalken.

Bevarandesyftet ger även vägledning om hur myndigheterna behöver arbeta för att prioritera Natura 2000-områden i det fortsatta skyddsarbetet enligt 7 kap. 27 § miljöbalken och 16 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Prioriterade bevarandevärden:

- Naturtyperna kalkgräsmarker, fuktängar och trädklädd betesmark

Motivering:

Områdets artrika gräsmarker hyser unika värden.

Prioriterade bevarandeåtgärder:

- Fortsatt bete i samtliga naturtyper.
- Anpassa betesintensiteten så att blomning och frösättning gynnas, samtidigt som förna inte försämrar för områdets karaktärsarter.
- Røjning av igenväxningsvegetation i alla naturtyper. Spara och friställ äldre träd, vidkroniga träd, sälj samt bärande träd och buskar.
- Spara död ved.
- Røjning av träd och buskar där hagmarkssvampar växer (enstaka en- och rosbuskar kan stå kvar).
- Anpassa användningen av avmaskningsmedel till det aktuella parasittrycket genom att ta träckprov på betesdjuren och avmaska helst en vecka innan betessläpp eller då djuren går på bete på åkermark.

Beskrivning av naturtyper

6210 – Kalkgräsmarker (6,70 ha)

Kalkgräsmarker finns i Ekeby-Ånge i två delområden längs med åsen.

Kalkgräsmarker består av torra-friska, hävdpräglade gräsmarker i kalkrik jordmån med ett rikligt inslag av örter. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara igenväxande. Krontäckning av träd och buskar som vuxit upp i en hävdpräglad miljö är ofta ganska hög men överstiger inte 30 %.

Kalkgräsmarkerna är mycket örtrika och man hittar ibland riktigt ovanliga växter. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat. Typiska arter på frisk mark är bland annat olika orkidéarter, brudbröd, älvväxing, vildlin, slätterfibbla och fältgentiana. I torra områden kan kalkmarkerna

2017-03-31

Dnr: 511-7967-16

uppträda som olika typer av stäppartade torrängar med arter som ängshavre, brudbröd, backsmultron, backklöver, flentimotej och toppjungfrulin.

Örtrikedomen gör kalkgräsmarker viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Växtsamhället karaktäriseras i Ekeby-Ånge av backsippa, gråfibbla och ögontröst. Här finns också bl.a. ärenpris, kantig fetknopp, flentimotej, backglim, tjärblomster, bockrot, gulmåra, prästkrage, brudbröd, revfibbla och slätterfibbla. De hotade kärlväxterna toppjungfrulin och korskovall samt de sällsynta svamparna rodnande lutvaxskivling, gröngul vaxskivling och skruvbusksvamp har också hittats i området.

Det är av största vikt att betesdrift utan gödsling eller tillskottsutfodring upprätthålls, för att inte högvuxna och kvävegynnade växter ska öka på bekostnad av den artrika, hävdberoende florán och ljus- och värmekrävande insekter. För hagmarkssvampar är det viktigt att växtplatser är fria från träd, medan däremot till exempel en- och rosenbuskar inte är något problem.

Upphört bete utgör ett hot mot naturtyperna. För alla betesmarker gäller dock att ett för hårt betestryck kan missgynna vissa blomväxter, fjärilar, bin och humlor m.fl. Därför bör det vara möjligt att då och då göra uppehåll i betet eller hävda betesmarkerna mer extensivt. Det är på flera platser lämpligt att släppa på betesdjuren relativt sent på säsongen. Vaxskivlingarna är beroende av ett återkommande, ganska hårt betestryck, men inte nödvändigtvis varje år. Uppväxande, nya träd på eller intill växtplatser för sällsynta ängssvampar är ett hot. Ängssvampar klarar inte av att växa intill träd, de försvinner och ersätts ofta successivt av vanliga mykorrhizasvampar. Däremot växer ängssvamparna gärna intill enbuskar. Naturtypen tar också skada vid användning av avmaskningsmedel med makrocycliska laktoner (där avermektinerna ingår) eftersom det slår ut den dynglevande insektsfaunan.

6410 – Fuktängar (7,80 ha)

Längs Fyrisån finns en välhävdat, träd- och buskfri strandäng med en växtlighet som domineras av jättegroe och vasstarr. På de högproduktiva madmarkerna har det tidigare bedrivits ängsslätter. Liksom många andra ängsmarker sköts de nu med betesdjur.

Naturtypen består av fuktängar på jordar med stort inslag av torv, kalk eller lera som är präglade av bete eller slätter under lång tid. Typiskt för naturtypen är starr och blåtåtel, och krontäckningen kan uppgå till 30 %. I vissa fall översvämmas fuktängarna säsongenligt. Exempel på arter i Ekeby-Ånge är kärrstjärnblomma, kalmus och vattenstäckra. Sankängarna har också stor betydelse för insekter, groddjur och fåglar. Det är en viktig rastplats för sträckande gäss, änder och vadare i det inre av Uppland.

2017-03-31

Dnr: 511-7967-16

Hot mot naturtypen utgörs främst av upphörd hävd och gödningspåverkan, vilka riskerar att helt förändra den typiska artsammansättningen och orsaka igenväxning. Andra hot är olämplig skötsel, till exempel alltför kraftig röjning av buskar och träd samt ett för hårt bete. Även företag som förändrar hydrologin, som till exempel dikning, är ett problem. Naturtypen tar också skada vid användning av avmaskningsmedel med makrocycliska laktoner (där avermektinerna ingår) eftersom det slår ut den dynglevande insektsfaunan.

9070 – Trädklädd betesmark (4,50 ha)

Trädklädd betesmark finns i Ekeby-Ånge i två delområden. Båda är betade hagar med en typisk betesgynnad flora (t.ex. backsippa, bockrot, gullviva och gråfibbla) i fältskiktet. I det södra delområdet står flera stora vidkroniga tallar och rönnar. Där finns också alm, björk, sälg, en och nypon. Historiskt sett har båda områdena med trädklädd betesmark varit glest bevuxna med träd. Hagen har nyligen röjts från att ha varit ganska igenvuxen. Fortsatt bete är avgörande för att området skall bevara sin karaktär, dessutom behövs återkommande slyröjning samt friställning av stora tallar och rönnar. Spara gamla och grova träd samt död ved.

Det norra delområdet utgörs av en gles björkhage med fin hävdgynnad flora i fältskiktet med bl.a. toppjungfrulin. Den västra delen har enligt kartor från 1940-talet varit åker och är något gödslingspåverkad. Björkarna har till största delen vuxit upp under de senaste 60-70 åren och innan dess var det betydligt mera öppet.

Naturtypen förekommer på fastmark och är torr-blöt och näringsfattig-näringsrik. Träd- och buskskiktets krontäckningsgrad är 30-100 % och utgörs av inhemska trädslag. Naturtypen inkluderar betade trädklädda hagmarker och betad skog. Trädklädda betesmarker med grova solbelysta lövträd är särskilt värdefulla eftersom träden i regel är artrika för fler organismgrupper. Antalet rödlistade arter som är knutna till naturtypen är generellt sett högt. Finns det gott om död ved kan även ett stort antal rödlistade arter knutna till sådana substrat finnas i naturtypen. I Ekeby-Ånge är dock de flesta rödlistade arterna i området knutna till de öppna gräsmarkerna. Exempel på arter vid Ekeby-Ånge är backsippa, bockrot, gullviva och gråfibbla.

Utebliven skötsel av den hävdade marken som leder till igenväxning och utarmning av den hävdgynnade och ljuskrävande floran och faunan är ett direkt hot mot naturtypen. Detta gäller även olämplig skötsel, till exempel alltför kraftig röjning av buskar och träd samt överbetning. Tillskottsutfodring av betesdjur och gödsling (annat än från betande djur) skadar naturtypen, liksom spridning eller utsläpp av försurande ämnen, närsalter och miljögifter. Skogsbruksåtgärder (annat än i naturvårdssyfte), skogsplantering i hagmarker, hydrologisk påverkan samt exploatering påverkar naturtypen negativt. Naturtypen tar också skada vid användning av avmaskningsmedel med makrocycliska laktoner (där avermektinerna ingår) eftersom det slår ut den dynglevande insektsfaunan.

Bevarandemål

6210 – Kalkgräsmarker

Arealen kalkgräsmarker ska vara minst 6,7 ha. Naturtypen ska bestå av öppen gräsmark med en vegetation präglad av bete. Betesintensiteten ska vara så väl avvägd att blomning och frösättning gynnas samtidigt som förna inte påverkar områdets karaktärsarter negativt. Täckningen av träd och buskar som vuxit upp i ett hävdat landskap ska vara sparsam till måttlig och vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma. Täckningen av negativa indikatorer som hundkäv, brännässla, örnbräken, krusskräppa, grenrör, hundäxing eller hässlebrodd ska vara mycket sparsam. Flera typiska kärlväxtarter ska förekomma allmänt i området, t.ex. ängshavre, backsippa, flentimotej, brudbröd, toppjungfrulin, gråfibbla och ögontröst. De hotade kärlväxterna toppjungfrulin och korskovall ska ha en livskraftig population och svamparter knutna till naturbetesmarker, till exempel rodnande lutvaxskivling, gröngul vaxskivling och skruvbusksvamp ska kunna påträffas.

6410 – Fuktängar

Arealen fuktängar ska vara minst 7,8 ha. Naturtypen ska bestå av fuktig gräsmark med opåverkad hydrologi, men med regelbundna översvämningar. Hela arealen ska vara hävdad genom slåtter eller bete. Flera typiska kärlväxtarter, till exempel kärstjärnblomma, kalmus och vattenstäkra ska ha en livskraftig förekomst liksom den för naturtypen typiska fågelarten tofsvipa.

9070 – Trädklädd betesmark

Arealen trädklädd betesmark ska vara minst 4,5 hektar. En minskning av arealen trädklädd betesmark på grund av restaurering av kalkgräsmark är inte negativt för bevarandetillståndet i Ekeby-Ånge. Småskaliga naturliga processer, som till exempel trädens föryngring, åldrande och avdöende samt bete ska påverka dynamik och struktur. Marken ska vara glest trädbevuxen med viss föryngring av främst tall, sälg, rönn och en. Flera typiska kärlväxtarter, till exempel gullviva, liten blåklocka, rödkämpar och slåtterfibbla ska finnas i området.

Bevarandetillstånd idag

Samtliga naturtyper i Natura 2000-området Ekeby-Ånge bedöms ha ett gynnsamt bevarandetillstånd. En stor del av den trädklädda betesmarken har nyligen röjts och hela området betas. Ytterligare restaurering av trädklädd betesmark till öppen betesmark är önskvärt i området som historiskt sett varit betydligt mera glest bevuxet med träd.

2017-03-31

Dnr: 511-7967-16

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

- Upphörd eller försvagad hävd, vilket leder till igenväxning och risk för att förnatäcket kväver den betesgynnade floran.
- För hårt betestryck, vilket enstaka år innebär ett hot mot insektsfaunan och som vid upprepning även innebär hot mot floran.
- För tidigt betespåsläpp och intensivt bete under vår och försommar vilket kan missgynna tidigblommande, slåttergynnade växter och därmed många fjärilar.
- Gödsling, vinterbete eller tillskottsutfodring i betesmarker.
- Igenväxning av buskar och sly.
- Beskuggning av gamla och grova träd.
- Förekomst av träd eller buskar där hagmarkssvampar växer (undantaget enstaka en och rosbuskar).
- Tätare krontäckning.
- Avlägsnande av död ved (gäller trädklädd betesmark).
- Plöjning och uppodling.
- Insådd av främmande arter.
- Skogsplantering.
- Tåktverksamhet.
- Kalkning.
- Markavvattning.
- Utsläpp och spridning av bekämpningsmedel, olja och kemikalier, bl.a. från avmaskningsmedel.
- Användning av avmaskningsmedel med den verksamma substansen ivermektin bör undvikas när djuren går i Natura 2000-området eftersom det slår ut den dynglevande insektsfaunan.
- Exploatering.
- Ökad kvävedeposition från luften.

Bevarandeåtgärder

Se prioriterade bevarandeåtgärder.

Bilaga

1. Naturtyper enligt Natura 2000.

Bilaga 1. Naturtyper enligt Natura 2000.
 Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län,
 Bevarandeplan 2017-03-31,
 dnr 511-7967-16. **Natura 2000-området**
Ekeby-Ånge,
SE0210262, Kommun: Uppsala.

